

Numerul 5.

Oradea-mare 30 ianuarie (12 febr.) 1905.

Anul XLI

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe 1/2 de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

Ghiocelul.

Vara, când natura toată
 E scaldată 'n riu de soare,
 Are 'ndemnul și menirea
 Să 'nflască ori ce floare;
 Dar când iarna codrul geme
 Despoiat și părăsit
 Și pământul sub zăpadă
 Este trist și amorțit:
 Atunci num'o floriceică,
 De și slabă mititea,
 Veselă și fără frică
 Scoate capul de sub nea.
 În receală se trezește
 Drăgălașul ghiocel,
 Și furtuna nu-l oprește
 De-a fi viu și frumoșel.

Ca și dansul e tubirea,
 Ea și 'n sufletul zdrobit
 Încolțește fără veste
 Și se gată de 'nflorit.
 Și ori ce furtuni în cale
 I s'ar pune s'ar opri:
 Nu-i putere pe sub soare
 S'o rețină de-a trăi.

Maria Cioban.

Doi tovarăși.

O casă tivită cu rânduri de pomi. În curte doi stâlpi țin pe umerii lor o povoaară plăcută: părechi de porumbi. La stânga niște coșnițe; o lume de invidiat, o poporațiune harnică, ce în ori ce vreme știe scoate dulceața din rujele naturii. Drăguță lume! Chiriași de aștia — ce nu se ceartă nici odată — tot să ai! Măndre mai pot fi împletiturile de nuiete, — cum nu când în fagurii grei de miere lipiți pe păreții lor, se culcă cea mai perfectă intrupare a armoniei, — lumea de albine.

În curtea aceasta s'a scaldat întia oară, în marea de raze, Lelia, bobocul lui Otavă din satul Brebeni. În cornul din jos al casei avea frunțașul Otavă un teritoriu sădit cu pomi de tot soiul. În grădina aceasta și-a ascuțit Lelia mamii primadată urechea, bătând din palme de bucurie, că aude cîrîpit de pasări.

Globulețul de căpșor presărat cu fire de aur, selipiă în bătaia de raze, ca grăunțele de rouă prinse pe vârful fricelelor în prajma resăritului.

Rândurile aceste de sădiș și coasta prietinoasă din marginea grădinii, au fost leagănul de desfătare al Leliei, în primii ani ai copilăriei. În verile cu fire grele de roadă, alergă bobocul casei legănat dela o floare la alta. Rupea din pestrițimea mai bătătoare la ochi — a livezii, făcea mănunchiu, și se prezintă obosită cu stropi pe frunte zicând „ma-mamă ni... ni...!”

Pe timpul când se cociau murele, se necăjiă Lelia, căci mânuțele îi erau prea scurte pentru a putea culege din prisosul căldurii — fructul rugilor brumat...

Când dai într'o grădină, unde bobocii de trandafir își deschid sinurile lor, află câte unul plin cu farmec, ride par' că fiecare petală. Rupi bobocul — și-l duci la gură fără să știi cum, îl încarci apoi cu pupări...

Așă pățiau cei ce ajungeau în jurul Leliei.

Avea o față ca crinul. În streșina ei zimbiau dulce, doi globușori azurii scutiți de gene lungi și împrejmuiți cu cercuri ca zăpada. În josul frunții se mândriau două răvașe bine cernite, cu cari la cel mai slab vântuleț, se jucau firele galbene... Asta-i Lelia mami.

Pân' ce-a fost mai mică, avea de prietin pe un măr rămușor din mijlocul grădinii, în umbra căruia neobosită găta și desgăta o păpușă... Când o coplesia prea prea dragostea față de păpușă, o mai lăsa și singură... răzimată de măr, fie chiar și numai de jumătate gătită; se ridică apoi pierdută în drăgălășia ierbii. Sedusă de lumină, își țintia ochii spre sburdalnicii fluturași, ce se dădeau de-a tumba pe nesfârșite prin undele căldurii. Florile trezite de acest roi se legănau dulce.

În sufletul curat al Leliei năvăliau mângăierile. Coboria pălăria din cap și se luă cu ea după roi, prindea din ei pân' ce se obosiă, îi stringea apoi într-o cutie, de unde îi lăsa iar delectându-se cum ies din — prinsoare.

Eră pe la amiază. Soarele își ascuțise toate sunetele sale și da în dreapta și 'n stânga cu nădejde. Prin grădină bielșugul de raze pălă sinurile încărcate ale pomilor.

În acest prisos de veselie ședea Lelia în recora reala mărunții des. Perdea vremea cu niște chipuri... Straturile aerului din jur împrăștiau desmierdare, iar locul cât îi fugia ochiul, eră îngânare de colorii și mirosuri. În jur băteau viu fluturașii, o chemau la joc și pe ea. Iată-o că se ridică, trânteste hârțile și la goană puico...!

Se luase Lelia mami după un drăguț de fluture iară, care eră bagseamă vlădică la ceialți, că mergea tot în frunte și eră mai împodobit. Pistriul flutură spre pârleaz, fetița în coada lui cu pălăria hășăiă... Lăcomia Leliei iată-o fălfăind peste tărâși — trece urmărită de... du-te uritule... Cu ochii pierduți spre înnotul fluturului zimbiau ochii maichii. Deodată tresări și-și înclină capul; începă a roși, căci un băiat cu o sfoară grea de gândaci și fluturi în jurul gâtului, o auzise rostind — du-te uritule...!

Pădurarul din sat eră numai singur cu baba lui; își uriseră zilele așa tăcuți. Ca să întinerească casa, aduseră pe lunile de vară pe nepoțelul Aurel, să le mai cipească câte ceva din lumea lui ideală. Pe nepoțelul ăsta l-a zărit Lelia peste pârleaz. Aurel încă eră gonaciu de profesiune. Silit de dragostea pentru fluturi, ajunsese — bagseamă — și el pân' pe la spinușul vecinului, unde pe neștiute a implântat ochii în bulgărul de crin.

Se împrietiniră în curând, dădură vorbă. Din prăzile înșirate pe sfoară i-a dat și Leliei. Ea le-a arătat mami sale, întrebând neliniștit cine-i copilul acela. — „E nepoțelul lui nenea Carpăn, dragă“ — respunse mama.

Acuma avea prietin Lelia. În parfumul grădinii alergau de aici înainte tot împreună, florile le stringeau tot la olaltă, din cari făcea Aurel cunună, să împodobească fruntea tovarășei. Ea încă prindea în fir rujele de margarete, punând între ele și petale vineții, ca să-i dea lui Aurel ceva — și din ochii ei. O legă apoi la gâtul lui, ca să fie și el — împodobit.

Bine le mai treceau zilele. Părinții Leliei, când stăteau de vorbă în umbra streșinii, și vedeau cum gongănesc și ciugulesc porumbii pe coperiș, erau

veseli. La pervazul minții li se 'nghesuia pe nesimțite: Aurel și Lelia.

În vis încă ciripiau. Spunea mamă-sa lui nenea Carpăn, că în somn încă-l chemă fetița pe Aurel să vadă ce a aflat, cu vorbele: Aurel... Aurel vină nu... numai ce pe... pepe soadă!

Bat-o focul școală, multe inimi mai deslipește! Nici într-o parte a anului nu se varsă atâtea lacrimi, ca pe la începutul lunii Răpciune.

Cei doi tovarăși la 'nceput nu plecau de-acasă fără lacrimi; pân' erau de câteva părechi de ani numai s'a întâmplat asta, când nici nu se sărutau măcar, ci-și rescoliau sufletul cu suspine de te luă groaza. Acest hău totdeauna îi pune pe părinți în pragul toamnei pe gânduri.

Se despărțiau bieții prietini cu lacrimi, căci li eră sufletul încărcat cu mănunchiul drăguț al suvenirilor, cules în cele două luni de vară prin încăierarea de mirosuri.

Se topiau sermanii, căci trebuia să se despartă, nu puteau să-și depene firul dragostei de inger... Li se împăngena sufletul, căci se despărțeau de fluturii ce dădeau târcoale printre cotoarele înflorite și miile de țărături...

Iată-i iară acasă. Bobocul mami se deschise bine, acum eră trandafir cu petale bine dezvoltate. Rumeneala obrazilor luase dimensiuni favoritoare. Părul auriu i se indese de umplea speteza scaunului. De pe față dispăruse timbrul de băiat și se intrupase frumusețea cu toate nuanțele ei.

Tovarășul Leliei și al roiului de fluturi de odinioară încă se schimbaseră. Când avea un an legat de zece, slugia un păr ca păcura sub care surideau acum două trăsături ca zăgrăvite cu penelul. Te împrietiniau vrând-nevrând.

Mai avea în streșina sprincenelor, doi cărbuni văruiți pe margini și învăliți în pelițe curate, din cari fugiau genele. Așa eră Aurel și acum, numai accentele prunciei pieriseră, eră mai asvârlit și încă una: teritorul din preajma nasului, steril în anii frăgezimii, se cernise binisor.

Gonacii de fluturi de odinioară iată-i serioși. Se aveau drag și acuma, chiar ca și atunci, stringeau împreună flori de prin livadă, deosebirea eră numai aceea, că alipirea se mai cimentase și deveni mai conștie.

Cine-i cunoștea nu se miră că ard amândoi de dor, când îi desparte necesitatea... Se potriviau zeu ca doi simburi de nucă. Rezoanele alipirii zăceau în schinteile omogene, ce se opriră într'ânșii.

Legea firească așa dispune — bagseamă, ca elementele să alerge pân' ce găsesc altele cu proprietăți asemenea încât se poate. În ei — sigur — erau împrăștiate în măsură egală — schinteile îndurite.

El — un pachet de armonie, un stol de dragoste și-un clișeu de bunăcuviință. Ea o cutie de mângăieri cu capac de aur, ce-o deschideai numai cu cheia înțelepciunii și sincerității. Drăguți tovarăși...! Să-i fi așezat în livezi, i-ar fi năpădit fluturii și albinele; nu de geaba eră Lelia născută în luna Florar.

Cei din sat știeau de prietinia lor, ce a statorii n'a mirosit a înțelepciune, căci prin livezi îl vedeau pe „Aurelu lui Carpăn“ plimbându-se tot cu Lelia lui Otavă și cu niște frățiori ce-i avea. Dela biserică

în duminică veniau iarăși tot împreună. În zile de rând chiar pe la amurg îl vedeau pe Aurel în grădina ce bătea spre stradă, cum glumește cu băieții.

Lumea n'a fost nici odată locuită de oameni fără scăderi, totdeauna s'a ivit om gol la inimă și strimt la gânduri. De acest păcat n'a scăpat nici sătulețul Brebeni, unde auzise Lelia mării întâia oară — cucul. Unui om — lui Aronu lui Fleac -- i-a mers limba într'o zi mai iute ca judecata; a vestit că cei doi tovarăși sunt logodiți. Între ei inse încă sunt unii cari se gândesc bine; i-a spus odată un om lui Fleac, că gura o are omul nu pentru ca să poarte minciuni cu ea, ci — vorbe înțelepte.

Pieriă zi de zi toiu verii. Jăraticul pus să sluzească zilii, se făcea din ce în ce mai sgârcoit. Uită săptămână de săptămână, pe nesimțite, din desmierdările sale; tot mai rar imprăștiă din degete atomii de raze. Cucul mai avea câteva zile pe colinele din Brebeni, și-apoi fără merinde plecă inderet. Probăgia încă trecuse, deci lucru firesc — dădeau frunzele înapoi.

Pentru vremea asta Aurel și Lelia n'aveau decât grăunțe de satiră, căci li deslipia...

Zilele ce premergeau lunei Răpciune, erau pentru Aurel mai grele decât regulile lui Carnot. N'ai încăiro!

Anul eră mănos; pomii găfăiau de bielsug. Pe țarini numai nucii se mai mândriau cu roadă. Bădea Otavă încă avea câțiva remași din veacuri, căroră — ce-i drept li se uscăse vâful, dar ramurile — o tot duceau.

Sub ăștia petrecea de multe ori Lelia citind și cântând, da cântând... îngânată de greeri.

Pân' la nuci eră o cale chiar de ajuns pentru o modestă plimbare.

Sărmanul Aurel mai avea la țară o zi, o zi numai, și-apoi iar la carte.

Se mulcomiau valurile de lumină. În boarea dulce a serii tremurau vesel ciocârliile. Din smida de cânepă se ridică pitpălăcul țipând; își schimbă culcușul.

În aceste variații da 'n jos fecioru pădurarului spre poiana lor. Mergea să-și ieie remas bun dela răzoare, și să-le asigure de prietinie și pe viitor, pe izvorul ce murmură vecinic subsuoara cărpeniștii.

La drept vorbind, de-a casă ieșise cu gândul să-și topească amărăciunea în poezia câmpiilor. Le-a făcut toate. Din izvor a sorbit câteva guri, iar de pe răzoare și-a rupt niște flori roșii și le-a potrivit în butonieră.

Pe coasta din stânga selipiau în asfințit rândurile de plopi. Știeau par' că paznicii țarinilor, că se duce stăpânul departe; clătinau din frunze viu în liniștea inseratului.

„Bună vremea, Aurel — unde-ai fost? Eră un fecior cu care copilărise, — zicea că merge — cu furca pe umăr — să vâfuiască o claie din vale, căreia i-a furat pălăria un vânt mănios. „Am fost la țarină — respunse Aurel — să-o văd încă odată.“ „Când mergi? „Măne“.

Bolta eră ca un vâl curat. În colțul din jos ardea o roată de jar, cernită pe la periferie. De pe vâi se auzia muget și sunet tăiat de strigăte. Se apropiă de nuci. Sub pletele moșneagului auzia huiet. Lelia, luată în jur de-un pumn de copii, venise iar

la nuc. Ciripiri ne 'nțelese amestecate cu accente de mirare.

În inima lui Aurel năvăliau unde de bucurie că poate conveni și 'n prețuia plecării cu Lelia.

Vorba se auzia mai marcat pe fiecare clipă.

Niște grămăduțe de copii se prindeau de mâni și se 'nvârtiau sburdalnic, având în roată pe un tovarăș legat la ochi, în mână cu o nuia. La o parte pe o lăiță lipită de trunchiul nukului, ridea Lelia de mirozenile puzderiei, incunjurată de verdeț. Se 'nseninează de loc, cum zărește pe Aurel; îl așează lângă sine.

Bat-o focul școală...

Mâni avea să plece tovarășul Leliei.

Se sparge cercul. Puzderia se ia în hohot peste miriști. În urmă pășiau lin cei mai mari, Aurel și Lelia. El în viforul lui sufletesc se gândia la — adio. Cum să-și ieie remas bun? Sărutul mânei — îi de-a-juns — ce-i drept, — asta inse a mai făcut-o el, dar... dar...

Înainte gongoniă și se 'nvârtia într'una pâlcul de copii, din jos scârția un car mânat de-un mușoiu pierdut în fân...

Grea mai eră despărțirea. Amuțiseră amândoi de duioșie, din când în când mai puneă Aurel câte-o vorbă — dar și aceea rupt — să spargă tăcerea. Li slăbiseră puterile; le absorbise iubirea...

Soarele își închisese pleoapa de jumătate. Partea de jăratec ce se inecă în lumea de dincolo, eră ca o falie de portocală mare...

Pe sufletul lui Aurel se descarcă multe... Inima-i plângea că trebuie să plece, furtunile de emoțiuni îl slăbiau și... tăcea... tăcea... Minteă copleșită de înghesuiala gândurilor, îi făcea puțin serviciu. Mergeau lângă olaltă cu mâinile prinse, beți de roiul sentimentelor.

Iată-i ajunși la o cotitură. Aurel în amorțelea-i dulce își apropie capul de-al Leliei, îl stringe și concentrați pe-o clipă îi sărută fața de crin — ca remas bun.

Se culcase soarele. Vraja muriă clipă de clipă; pieria lumina furată de-un vâl lutos ce se cernia încet... încet...

Tovarășii curgeau pe uliță lin, ca duși de-un vântuleț. Pomii pe două părți stăteau evlavioși de par' că ascultau evangelia...

S'au despărțit.

Petru Popa.

Strofe.

II

*Un porumbel din aripi bate,
Curat ca Duhul întrupat —
E dorul meu grăbit, frumoaso,
Spre tine vecinic îndreptat.*

*În vale un isvor se sbate
Sub stâncea veche de granit —
Sunt lacrimi ce curg în picuri,
Din ochii mei au isvorit.*

*De jalea zilei, înspre seară
Doinește o priveghitoare —
E sufletu-mi ce plânge astăzi
La capul dragostei, ce moare!*

I. U. Sorlieu.

T u t u n u l.

(Legendă din Bucovina.)

Dintru început, cică nu erau de fel *draci*, ci numai *ingeri*; și toți ingerii, fără deosebire, erau buni, drepti și cu frica lui Dumnezeu. Mai pe urmă înse, văzând unii dintre dânsii mărirea și strălucirea cea nemărginită a lui Dumnezeu, voiră să se facă și ei ca dânsul. Dar zădarnică le-a fost toată încercarea și foarte neplăcute urmările ei, căci Dumnezeu, căruia nu-i place neînțelegerea și nesupunerea, nu le dete răgaz a se 'nălță unde nu eră de obrazul lor, ci prinzându-i și inferecându-i în lanțuri de fier, îi aruncă pe toți din înălțimea cerului tocmai în fundul iadului.

Și de-atunci toți ingerii cei răsvrătitori, cari au voit să se facă asemenea lui Dumnezeu și cari din pricina aceasta au fost apoi luați cu nepusa în masă și aruncați ca niște netrebnici în iad, se numesc *draci* sau *diavoli*, iar mai marele și capul lor *Scaraoțchi*. Și pe cât de neascultători și de rei au fost ei dintru început ca ingeri, pe de-o sută și pe de-o mie de ori mai înderețnici și mai rei s'au făcut acuma ca *draci*. De-aceea, cum le-a trecut buimăceala, de care au fost cuprinși în căderea lor din cer spre iad, îndată s'au și adunat cu toții la un loc spre a se pune în cale: ce și cum să facă doară-i vin lui Dumnezeu de hac pentru rușinea cea mare, ce le-a făcut-o acesta alungându-i din *împărăția cerului*. Și cum s'au strins cu toții, unde nu începură a face un tărăboiu și o gălăgie ca aceea, de ți se părea că acuș-acuș se surpă *iadul*.

— Ho țară!... ce răcniți așa de tare, *impelitaților!* că doară nu aveți de gând să me asurziți! — strigă în urmă Scaraoțchi, cât îl luă gura, de se cutremură nu numai iadul, ci întreg pământul, iar dracii din albi, cum erau mai nainte, se făcură negri ca tăciunile de spaima ce-i cuprinse, când îi auziră glasul. — Tacă-ve liopa, nespălaților, și nu ve îmbălați atâta de giaba, căci nu e așa cum cugetați voi!... Dumnezeu e stăpân în cer, în *împărăția luminei*, iar slugitorii sei sunt ingerii, ce n'au voit să țină cu noi; aicea înse, în iad, în *împărăția întunerului*, sunt eu stăpân, iar voi sunteți slugitorii mei.

Și-apoi, unde-ați mai văzut voi vre o împărăție fără oameni?... Nicăiri!... De-aceea Dumnezeu, voind să-și impoporeze împărăția sa, are să caute toate chipurile și mijloacele spre a trage pe toți oamenii din lume la sine, iară mijloacele cele mai potrivite spre scopul acesta sunt purtarea cea cuviincioasă și faptele cele bune. Deci, dacă voim s'avem și noi oameni în împărăția noastră, trebuie asemenea să ne punem pe lucru; să n'așteptăm cu mâinile în șolduri ca să ne pice mură în gură! Iar mijloacele cele mai potrivite pentru ajungerea scopului nostru sunt purtarea cea mai necuviincioasă și păcatele. Drept aceea fiecare dintre noi chiar astăzi trebuie să plece în lume, să caute câte o viță și sămânță de oameni și să nu se lase de dânsa până ce nu va face-o ca să păcătuiască. Iar cel ce nu-mi va ascultă porunca și nu-mi va împlini-o, acela n'are ce mai căută aice!... M'ați auzit!...

— Auzit, Întunecimea voastră! — răspuseră Necurații într'un glas. — Și cum rostiră cuvintele acestea de-auna și părăsiră iadul și cât ai bate în palme se răspândiră peste toată fața pământului și începură a-și vâri codița pretutindene, unde numai da peste vre un suflet de om. Și din momentul, când au început ei a-și vâri codița în tot locul, cei mai mulți oameni, din blânzi, buni, răbdători, ascultători, binefăcători și cu frica lui Dumnezeu, cum erau mai nainte, numai ce vedeai că se fac de-odată cei mai rei și mai păcătoși oameni, de te mirai cum de-i mai suferă pământul și nu-i înghite de vii.

Și azi așa, mâni așa și poimâni tot

asă, astfel, că nu eră nici o singură zi lăsată de Dumnezeu, în care dracii să nu câștige sute și mii de suflete omenesti pentru împărăția lor. Iar Scaraoțchi, când le vedeai intrând zi după zi cu droaea în iad, îi ridea barba de bucurie.

Intr'o zi înse, prinzând Scaraoțchi de veste că dracul, ce-a voit să facă pe creștini ca să păcătuiască, nu i-a adus încă nici un singur suflet, s'a mâniat așa de tare pe dânsul, că puțin ce-a lipsit de nu l-a făcut hăbuc. A spus adică tuturor celorlalți draci ca să se stringă la un loc și apoi le-a poruncit ca să-l biciuiască cu biciuri de foc până ce nu va vedeai bine pentru că nu i-a împlinit porunca, ci a umblat numai... iac' așa... de frunza frâsinelului prin lume.

Ț a r u l.

Dracii ceilalți, ce eră să facă?... Să se pue în poară cu Scaraoțchi?... Atâta le-ar fi trebuit!... Luă fiecare câte un biciu de foc și apoi... dă Doamne bine!... când începură a mi-l măsură și a mi-l croi pe fratele lor, cugetai că imblătesc trifoiu. Iar dracul biciuit se svârcoliă ca un șerpe și răcniă, de-ți eră mai mare mila să te uiți la dânsul, jurându-se pe toți Dumnezeii că el nu e vinovat, că și-a dat toată silința, dar ce folos că creștinii, fiind cu mult mai încăpăținați și mai înderetnici decât ceilalți oameni, n'au voit să-l asculte. Dar dacă mai marele lor, Întunecimea sa Scaraoțchi, îi va încuviința ca să slujească un timp oare-șcaare pe unul sau altul dintre creștini, atunci capul și-l dă că-i va aduce și dintre aceștia chiar și mai mulți de câți îi trebuie.

— Fie și așa, cum spui! — zise în urmă Scaraoțchi, după ce i se mai potolî puțin mânia. — Dar bagă-ți minte în cap că, dacă și de astă dată nu-mi vei câștigă nici un suflet, să nu mai dai față cu mine, că de vei da-o nici pulbere nu se va alege din tine!... M'ai auzit? — Și cum roști cuvintele acestea, porunci celorlalți draci să-i deie drumul.

Nicornilă, căci așa se chieamă dracul cel cu musca pe căciulă, cum scăpă din ghiarele fraților sei, își ridică codița cea burligată pe spinare și apoi, dând pinteni călcăelor, o tuli la sânetoasa de gândiai că prăpădește pământul, nu alta. Și astfel, fugind în ruptul capului, ca și când l-ar fi fugărit Tătarii, nu se oprî nicăiri până ce nu dete cu ochii de-o mănăstire de călugări. Iar când dete el cu ochii de mănăstirea aceea, se oprî de-odată locului, își luă fesul cel roșu din cap, își șterse fața de sudori, și apoi zise plin de bucurie:

— Ia aicea-i de mine!... Dacă nici aici nu voi află oameni după placul stăpânului meu, apoi nu știu zeu unde să mai află!

Și cum roști cuvintele acestea, se dete de trei ori peste cap, se prefăcî într'un copil mic ca de vr'o patru luni, se infășă în scutece și se ascunse după aceasta în niște *boji* din apropierea mănăstirii, și acolo așteptă el apoi până ce vor ieși călugării dela liturghie, căci din întâmplare, fiind într'o zi de duminecă, toți călugării se aflau în biserică.

Ieșind nu mult după aceasta călugării din biserică și trecând unii dintre dânsii pe lângă boji,

unde eră ascuns Nicornilă, număi ce aud un glas ca de copil scâncindu-se. Auzind ei glasul, se duc mai aproape ca să vadă ce-i?... Și când colo, ce să le vadă ochii?... Un copil mic infășat, care, cu cât se apropiu ei mai tare de dânsul, cu atâta mai tare plângea și el.

— Acesta de bună seamă că e copilul vre unei femei uitute, care a fost azi la biserică, și când a ieșit afară a uitat să și-l ieie! — zise unul dintre călugări, când dete cu ochii de copil, și apoi, alergând în urma oamenilor, cari fusese la biserică, a început a-i chieamă înapoi și a-i întrebă pe toți: a cui e copilul cel din boji?

Atât bărbații inse cât și femeile chieamate se uitară mai intiu cu ochi mari la dânsul apoi, întorcându-se și uitându-se la copil, începură a da din umere și a zice că nu e al lor, ci, cine mai ștî, poate că e... dă... păcatele-s pe oameni... poate că-i un *copil din flori*...

Văzând dela o vreme călugării că nici unul dintre oamenii chieamați nu se respunde cu copilul aflat, se hotărîră ca să-l ieie și să-l crească ei în mănăstire, căci acolo nu puteau să-l lase ca să peară.

Și cum s'au hotărît, așa au și făcut. L-au luat în mănăstire și l-au crescut până la vârsta de 10 ani. Și cu toate că călugării îl nutriau cum se pricepeau și puteau ei, Nicornilă al nostru creștea ca din apă. Și cum creștea mai mare, cu atâta mai isteț și mai ajuns de cap se făcea, că toți călugării se minunau de istețimea lui. Iar când a ajuns vârsta de 10 ani, atunci a început a ceti

și a cântă și el la strană. Și așa de curgător și de respicat cetiă, și așa de frumos cântă, că 'ntreeca chiar și pe cei mai buni și mai iscușiți cetetși și cântăreți. Și călugării, văzându-o aceasta, saltau de bucurie că nu le-a fost munca înzădar crescându-l.

Dar, vorba Românilui, dracul nu faee nici odată mănăstiri. Când a văzut Nicornilă că toți călugării îl au drag, îndată și-a croit un plan cum i-ar putea mai lesne și mai de grabă face ca să păcătuiească. Se puse deci, numai el știe când și cum, și alcătui o carte mare și frumoasă în care sta scris:

„Așa grăește Domnul! Toți călugării trebuie de-acuma înainte să se insoare, căci un bărbat ne-insurat e ca și un pom neroditor, care nu e bun de nimică alta, fără numai de tăiat și de aruncat în

T a r i n a.

foc. Iar care călugăr nu-și va căută și află mireasă, cu care să se căsătorească, acela anaftema să fie în vecii vecilor. Amin!

Și după ce a alcătuit el cartea aceasta, a luat într-o noapte întunecoasă o prăjină lungă, a pus cartea în vârful prăjinei și apoi, suindu-se pe vârful mănăstirii, o anină de crucea turnului celui mai înalt.

A doua zi dimineată, când s'au sculat călugării și-au văzut cartea aninată de cruce, nu se puteau destul miră: ce fel de carte să fie aceea și cine s'o fi pus acolo? Și unii ziceau una, alții alta, până ce în urmă le plesni prin minte s'o scoboare de-acolo și atunci vor vedea cu toții că ce fel de carte-i. Dar cine și cum s'o scoboare, după ce mănăstirea eră foarte înaltă și nici unul dintre dânșii nu eră deprins să se sue așa de sus. Și fiind că nici unul nu știea cum s'o scoboare, de aceea chieamară ei mai pe urmă și pe niște oameni din satul învecinat, cugetând că poate aceia vor putea-o cobori. Înzedar inse, că nici oamenii chieamați nu se încumetară a se sui pe mănăstire de teamă ca nu cumva, suindu-se, să se ametească, să cadă jos și să-și rupă vre o mână s'au vr'un picior sau, Doamne ferește, chiar viața să și-o peardă.

Și când sta cu toții, uitându-se când unul la altul când la cartea de pe vârful crucii, neștiind ce să înceapă și să facă, iată că se ivește de-odată și Nicornilă în mijlocul lor și, ca și când n'ar ști nimic, începe a întrebă ce s'a întâmplat de s'au adunat cu toții la un loc.

— Ce mai întrebă și tu, Nagățule!... Nu vezi ce-i? — răspunse un călugăr mănios.

— Ei!... și-apoi!... Ce ve uitați atâta la dansa ca la o minune?... De ce nu se sue unul dintre dvoastre ca s'o coboare jos și să vadă ce stă scris întrânsa? — zise Nicornilă, uitându-se acuma și el la carte.

— Lesne-i de a zice, dar greu a face, căci doară nu și-a urit nime zilele! — se amestecă acuma și unul dintre oamenii adunați în vorbă. — Cine poate să se sue până acolo și s'o dee jos, sue-se; dar eu unul știu că nu voi face-o, căci n'am nevoie!...

— Dacă nu puteți sau nu voiți dvoastre, atunci lăsați-me pe mine, că eu îndată v'o dau jos! — zise iarăși Nicornilă.

— Bravo, băete! ian cearcă să te vedem ce poți!

N'apucară inse bine a rostii cuvintele acestea și Nicornilă prinse a se 'nvarti ca un piâsnel în dreapta și 'n stânga prin curtea mănăstirii, adună mai multe scări, le razimă pe toate cu ajutorul oamenilor de păreții mănăstirii și apoi, legându-le repede una de-asupra alteia, cât ai bate în palme se acățară pe dânsele ca o mătă până pe vârful mănăstirii; iar ajuns aicea dete cu prăjina cea lungă, ce-o luase cu dânsul, cartea jos.

Călugării, cum a căzut cartea, năvăliră cu toții asupra ei, o luară de jos, căutară la dansa ca la o minune și apoi, deschizându-o, prinseră a ceti în auzul și spre mirarea tuturor celor de față:

„Așa grăește Domnul! Toți călugării trebuie de acuma înainte să se insoare. Căci un bărbat neînșurat e ca și un pom neroditor, care nu e bun de nimică alta, fără numai de tăiat și de aruncat pe foc. Iar care călugăr nu-și va căută și află mireasă

cu care să se căsătorească, acela anaftema să fie în vecii vecilor. Amin!”

Călugării cei tineri, când auziră cuvintele acestea, săriră drept în sus de bucurie și, fără a mai întinde multă vorbă, hotăriră să se insoare cu toții, căci „așa grăește Domnul”, și-apoi — din porunca Domnului unui călugăr nici odată nu-i este iertat să iasă.

Și cum hotăriră, îndată se și puseră pe căutat mirese. Și fiind că lucrul acesta nu le făcū nici o greutate, ci fiecare își află până în seară câte o femeie după plac, de-aceea, temându-se ca nu cumva Dumnezeu să-și tragă pe seamă și să retragă porunca ce-a dat-o, hotăriră ca cu toți să se cunune chiar în duminica viitoare.

Călugărilor celor mai bătrâni inse, cari și-au trăit traiul și și-au mâncat mălaiul, nu le prea veni treaba aceasta la socoteală. Dar n'aveau ce să facă. De-aceea de hatărul celorlalți frați în Domnul hotăriră ca să-și iee și ei câte un sprijin la bătrânețe.

Bine! Dar cine să le cetească cununia, după ce toți călugării, câți erau în mănăstire, dela cel mai mic și până la cel mai mare, aveau să se căsătorească. Cugetară, ce cugetară, și 'n urmă își aduseră aminte că într'o pădure nu tocmai tare îndepărtată de mănăstire se află un *săhastru*. Hotăriră deci să-l roage pe săhastrul acela ca să vie și să le cetească el cununia. Și cum hotăriră, îndată îl și trimise pe Nicornilă, ca unul ce eră mai tiner și mai sprinten, să meargă el și să-l poftască pe duminica viitoare la *nunta călugărilor*.

Nicornilă, când mai auzi încă și aceasta, bucuria lui nu eră proastă. Pe loc se și porni spre odaia săhastrului și cât ai clipi din ochi a și ajuns la dânsul. Iar după ce a ajuns la starea locului istorisi săhastrului din fir în păr toate câte și cum s'au întâmplat. Îl rugă apoi să vie numai decât și el la nuntă, căci nevenind n'o să aibă cine să cetească fraților în Christos cununia.

(Finea va urmă.)

S. Fl. Marian.

Pe legea mea!

*Să nebunesc îmi vine
Și să mor.
Dar stai tu, fa vecină,
Că văd eu mâni de tine.
Maria nu-i de vină,
Știu eu că m'a plăcut...
Eră s'o las cu bine,
S'o uit am vrut.*

*Dar ochișori ca mura
M'au vrăjit.
Și scosu-m'a din minte
Purtarea ei și — gura.
Și-acuma, Doamne sfinte,
Uritu lumii-o ia...
O fur, și-aprind și șura —
Pe legea mea!*

Dionisie Stoica.

Chestiuni de igienă.

Aerul.

Aerul este unul din elementele cele mai indispensabile vieții omului. Oxigenul aerului este absolut trebuincios diferitelor acte ale organismului, dela funcționarea cărora atârnă viața omului.

Din diferitele condițiuni fizice, chimice și bacterologice ale atmosferei ce ne înconjoară, urmează nenumărate înjurări, ce exercită acțiunea lor asupra vieții și sănătății noastre; căci ele joacă un rol important în producerea și transmiterea boalelor.

Este deci de neapărată trebuință a se studiază și cunoaște bine diferitele condițiuni pentru sănătatea noastră.

Pulberea aerului.

Aerul atmosferic conține, în suspensiune, o cantitate enormă de particule de pulbere, care îl viciază în diferite grade.

Aceste particule sunt de natură anorganică și organică.

Pulberea anorganică sau minerală, se compune din cărbune, fer, granit, sururi teroase și alcaline ș. a. Aceste substanțe pătrund în corpul omului, căuzându-i diferite afecțiuni prin modificările ce produc în organism; iar prin iritațiunea ce exercită asupra membranelor mucoase pe cari se depun, dau naștere la unele boli de ochi, nas, gât etc.

Particulele organice ale pulberii atmosferice se împart în elemente neanimate și animate.

Elementele neanimate sunt de natură vegetală și animală, precum: polen, grăunțe de amidoni, fibre de plante, urme de celule vegetale, urme de celule epiteliale sau epidermice, urme cadaverice ș.a.

Elemente animate aflate în aer, sunt niște microorganisme aparținând diferitelor specii criptogame.

Aceste microorganisme sau microbi exercită o influență puternică asupra salubrității și stării sanitare a centrelor de populațiune, producând în mare parte, un număr însemnat de boli infecțioase și epidemice; ele joacă asemenea un rol capital în aparițiunea complicațiunilor plăgilor și operațiunilor chirurgicale.

Despre microbi

Microbi se numesc niște organisme înfinit de mici, cari se pot vedea numai prin microscop.

Ele sunt formate dintr'o singură celulă și se înfășoază sub diferite forme: globuloase sau sferice (microscoci), cilindrice (bacterii) în formă de bastonașe (bacile) și de fire șerspirale.

Ele se reproduc cu o iuțală și ușurință extraordinară.

Microbii se împart în trei clase. Una care cuprinde microbii ce trăesc în corpuri vii, *parasite*; în a doua se numără acei ce trăesc și se dezvoltă pe materii moarte și se numesc *saprophyte* sau *saprogeni*; a treia cuprinde microbii cari trăesc atât în corpuri vii, cât și în materii moarte, și se numesc microbi *facultativi*.

Reproducțiunea lor se face prin *scissiparitate*, adică printr'o despicare curmezisă a celulei lor.

Un număr mare de microbi au proprietatea de a produce felurite materii colorante când se află în contact cu aer și pe un teren propice.

Rolul microbilor. Microbii sunt respândiți în cantități enorme nu numai în aer, dar și în apă, pe suprafața pământului și în interiorul corpurilor viitoare.

Nu toți microbii sunt vătămători, ci unii sunt chiar folositori organismului omenesc. Așa sunt aceia a căror prezență în stomac e folositoare actului mistuirii alimentelor. Alții sunt cu totul indiferenți pentru organism; numai unele specii atacă țesăturile și organele corpului, producând și transmițând diferite boli.

Fermentațiunea. Microbii sunt asemenea și agenții tuturor fermentațiunilor, ca cele alcoolice, acetice, amoniacele etc.

Putrefacțiunea. Ori ce materie organică lăsată la aer, intră în putrefacțiune tot prin intervenirea unor microbi speciali numiți *septogeni*, cari o atacă și o descompun. Astfel d. p. o bucată de carne lăsată la aer un timp oare care, capătă un alt aspect și un miros caracteristic de putrefacțiune, datorit prezenței acestor microbi, cari sunt în acest chip, cauza putrefacțiunii cadaverice și aceea a tuturor materiilor organice. Cel mai însemnat și mai puternic microb de putrefacțiune este *baacteriul termo*, care are forma de bastonaș cilindric.

Microbii patogeni. Mai multe boli ale omului și animalelor se produc în urma introducerii în organism a unor fel de microbi cari se dezvoltă și se înmulțesc în mod considerabil în interiorul lui, atacându-i și modificându-i lichidele, țesăturile și organe întregi. Acești microbi se numesc *pathogeni*.

Fiecare specie de microbi patogeni atacă o anumită parte a organismului, dând naștere unor boli speciale și caracteristice precum: cholera, tifusul, influența, malaria etc.

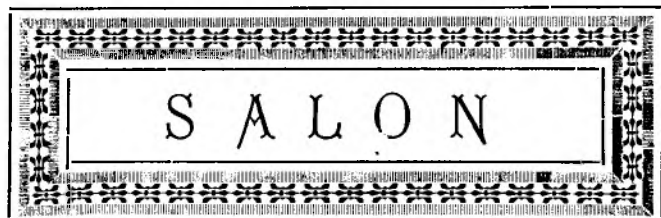
Poezie populară.

(Fragment.)

De-unde pleacă sfântu soare,
Cu gând bun ca să se 'nsoare.
Bine murgu-l înșelă,
Și lumea o 'nconjură,
Nevastă nu-și căpătă,
Și napoi iar întorcea
Și din gură așa-mi grăia:
— Dă-mi maică pe soru-mea,
Cătu-i lumea de frumoasă,
Nu-i ca sora drăgăstoasă.
Maica din gură-mi grăia:
— Io pe soră-atunci ții-oiu da,
Când tu mie că mi-i face,
Pod de-aramă peste țară,
Și de-argint peste pământ,
Și 'n mijlocu podului,
Fântână cu apă rece,
Câți drumari pe drum or trece,
Toți să bea apă rece,
Și maichii să mulțamească,
De păcat s'o slebozească.

(Nevasta, Domnica Balint. Muncelu-mic.)

Emil V. Degăan.

Impresii buceureștene.

De mai multă vreme cetiam în revistele noastre versurile unei poete, sub a căror iscălitură știeam că se ascunde numele unei doamne, femeia unuia dintre cei mai buni literați ai noștri.

Versurile, de o duioșie sfâșietoare, me lăsă să ghicesc un suflet sbuciumat și chinuit. Una dintre cele mai reușite poezii, apărută nu de mult într'una din revistele noastre de frunte, e următoarea :

D o i n a.

Dulce cântec de durere,
Doină, de urit îmi ții,
Singură când stau cu dorul
În odăile pustii.

De când singură-s în lume,
De când dorul mi-i stăpân,
În amurg, duioasă doină,
Ca pe-o rugă te îngân.

Tremură durerea 'n viersul
Legănat și plângător;
Sufletul spre cer înaltă
Ruga sa de ajutor.

Și când noaptea 'ncepe dorul
Să-mi vorbească de-un mormânt,
Cu privirea către stele,
Doină, și atunci te cânt.

Doriam cu ori ce chip s'o cunosc. Unul dintre prietini ei eră și al nostru; insistai deci pe lângă el să-mi îlesnească prilejul să o întâlnesc. Într'o seară veniră împreună la mine și stăturăm de vorbă până târziu în noapte. Câte nu mi-a povestit!

Bărbatul ei, mort nu de mult foarte de tiner, a lăsat câteva lucrări cari vor rămâne. Și în ce mizerie a trăit și a murit acest om de talent! E îngrozitor ce-mi spunea dna M. El bolnav, trei copii mici în casă și nimic de nicăiri.

Se fac baluri, societăți pentru ajutorarea celor săraci, dar nimeni nu ia inițiativa pentru îmbunătățirea stărei unui literat. Majoritatea tinerelor talente a murit în mizerie. După moarte sunt plânși, memoria lor ridicată în slava cerului și câte unul mai norocos, capătă și o statuie în vre-un colț de țară.

Sărmanii, ce le mai folosesc nimicurile astea! Mai bine vorbă mai puțină după moarte și pâne mai multă în viață.

Acum, dna M. trăește după urma traducerilor — plătite de altfel destul de prost.

Cât n'a îndurat femeia asta!

Ne-am despărțit târziu și dureros impresionate. Ea în urma amintirilor, eu, în urma celor auzite.

A doua zi, găsesc pungulița de piele în care își ținea banii, uitată pe masă. Trebuie să ies în oraș și me gândii să trec pe la ea și să-i duc obiectul uitat.

Ajung, bat la ușe și după câteva momente îmi deschide o drăgălașă de fetiță, ca de vre-o șese ani.

„Mama e acasă, puiule?“

„Mama... mama... nu șade aici“, îmi respunde fetița foarte incurcată.

Dna M. eră în pat și neștiind cine e, spusese fetiței să nu lase pe nimeni să între.

Am plecat rizând de răspunsul naiv al fetiței.

Ger, nu glumă. Me rog, ca în ziua de Bobotează. Ger, dar n'am ce face, trebuie să ies din casă.

O iau binișor pe strada Cazărmei — adică, vorbă să fie „binișor“. Strada coboară la vale și vrând nevrând mergi repede.

La o cotitură, câțiva câni adunați la un loc, se privesc. Iși vor fi vorbind ei, dar n'am darul să cunosc limbile animalelor.

Un cățeluș, alb de felul lui, acum inse de o culoare nehotărită din pricina murdăriei de pe el, stă cam deoparte, par că i-ar fi frică de ceilalți. Nu e vorbă, el e mic, slab; iar ceilalți, dulăi nu glumă.

Se uită sărmanul la mine, așa nu știu cum, galeș. Fără să vreau, dintr'un sentiment de milă pentru tot ce-i oropsit și disprețuit, i zic: cuțu! Atât mi-a fost deajuns. Cățelușul a luat vorba mea drept o chemare și de acum, ține-te!

Începe să se gudure pe lângă mine și să o ia vesel înainte. Fac haz de veselia lui.

Ajung la pod, cănele după mine. Începe să-mi fie cam plictisitoare tovărășia lui. Pe podul gârlei lume multă. Unii se uită ciudat la mine. Ce-i drept, e jigărit reu cănele.

Încerc să-l fac să înțeleagă că n'am nevoie de tovărășia lui. Natural că în limbajul cănesc așa ceva se chiamă „marș!“ Aș! nu me înțelege. O iau mai pe românește: cară-te, potae! Nici limba asta n'o cunoaște.

Ajung în fața unei biserici. Trece o cucoană cu o fetiță. Cănele se oprește un moment, examinează fetița și se ia după ea. În sfârșit am scăpat.

Iată-me în strada Smărdan. Fără să vreau, întorc capul să văd dacă am scăpat de următorul meu cu patru picioare. Nu se vede. Pornesc deci fără grije înainte pe strada Lipsani.

Nu știu cum, când și pe unde m'a ajuns, dar de spaimă eră să cad drept în nas, potaia lângă mine.

Lumea se uită curios și zimbând. Strada Lipsani, ce vreți! lume berechet.

Sunt femee tineră și nu tocmai de lăpădat — să lăsăm modestia — și mi s'a întâmplat uneori să fiu urmărită de vre-un cățeluș din cei cu patru picioare. Scăpam inse cu câteva cuvinte, dacă nu „cară-te, potae“ dar ceva analog. Dacă cățelușul nu voiă să înțeleagă, me urcam într'o trăsură și-mi perdea urma.

Dar de javră cum să scap, oameni buni? Se luă după trăsură și eram și mai ridiculă.

Nu-mi rămâne altceva de făcut, decât să intru într'o casă, undeva. Dar unde? Prăvăliile toate închise, ca în zi de serbătoare. Ce să me fac? Încep să disper. O idee! Un tramvai se apropie. Îl opresc, me sui și tramvaiul pornește.

Următorul meu se uită cu imputare la mine, face câteva sărituri după tramvai; dar de-odată zărește o cucoană trecând grăbită, rămâne un moment la cumpănă și pornește în fugă în urma ei.

Uf! am scăpat.

Lia Măgură.

Moartea a trei academicieni.

Felix, Fălcoianu și Nic. Ionescu.

În numărul trecut al foii noastre am anunțat moartea unui distins membru al Academiei Române, a lui dr. Iacob Felix.

De și bătrân, căci avea 73 ani, moartea lui ne-a surprins, căci îl știeam viguros și tocmai în timpul din urmă a dezvoltat o activitate neobosită, scriind o lucrare igienică mai mare, din care a cetit mai multe părți în ședințele publice ale Academiei.

Din nenorocire, a recit. Receala aceasta i-a produs boala, care timp de două săptămâni i-a stins viața.

Moartea lui a produs jale adâncă în toate cercurile bucureștene, ceea ce s'a manifestat și prin influența mare la înmormântare.

În numele Academiei a ținut discursul funebral dl dr. C. I. Istrati.

*

Nici nu s'au uscat încă bine lacrimile pentru pierderea unui erudit cum a fost dr. Felix, când vestea a anunțat o nouă pierdere a Academiei. Generalul Ștefan Fălcoianu, fost membru și dânsul în secțiunea științelor ca Felix, a încetat din viață la București în duminica trecută.

De și moartea lui nu ne surprinde, căci bărbatul odinioară marțial, în anii din urmă slăbise într'ată, încât la ședințe venia ajutat de doi inși, — totuș aceasta pierdere ne atinge dureros, căci repozatul a fost un soldat român de model, un devotat fiu al neamului. Simpatie și afabil, corect în toată privința, a fost stimat și iubit de toți.

S'a născut la 1835 și a intrat în serviciul militar la 1856. Epoca sa de glorie a fost războiul dela 1877—78, când, în calitate de colonel, a fost numit șeful statului-maior general al armatei române. La 1883 general de brigadă, la 1884—85 ministru de război în cabinetul I. Brătianu. Retras la penzie, dela 1895 a ocupat locul de prezident al consiliului de administrație a căilor ferate ale statului.

Membru al Academiei a fost ales în 1876, pentru lucrările sale de geografie, meteorologie, știință militară etc.

A scris: *Luptele Românilor în războiul din 1877—78*, Conferință asupra disciplinei în armată, *Resăritul și apusul soarelui la București*, *Studii și dări de seamă despre diverse publicațiuni*.

Înmormântarea s'a făcut cu mare pompă militară. Sierul cu corpul defunctului a fost ridicat pe brațe și așezat pe un afet de tun. Un alt afet de tun purtă coroanele depuse de rude și de amici.

*

Abia s'a înmormântat generalul Fălcoianu și iată din Brad, Moldova, se anunță moartea unui al treilea academician, a lui Nicolae Ionescu.

Profesor distins, orator escelent, Nicolae Ionescu a avut un nume bine cunoscut și mult stimat.

Aparținând generației bătrâne, care a produs renașterea României, el s-a păstrat avântul idealist până la ultima resuflare, răspândind încredere și entuziasm în toți din jurul său.

Ca profesor, de pe catedră, la liceu și la universitate, a propovăduit direcția națională.

Ca politician a susținut în parlament princi-

piile democrației. A fost și ministru de externe pe timpul războiului russo-român-turcesc.

Ca publicist a redactat împreună cu M. Kogălniceanu organul „Steaua României”, în care a publicat diverse lucrări istorice.

Ca membru al Academiei, a aparținut secțiunii istorice, unde a făcut mai multe comunicări cari s'au publicat în *Anale*.

Forța lui a fost oratoria. Dl G. Panu scrie astfel despre talentul oratoric al lui Nicolae Ionescu: „Nu-ș poate cineva închipui influența cea mare care a avut-o Nicolae Ionescu asupra limbii în genere și asupra celei parlamentare în special. Discursurile sale ar trebui studiate de gramatici, filologi și profesori de estetică, literatură și retorică; în ele ar găsi giuvaeruri de limbă și de literatură”. Și iarăș: „Ceea ce caracterizează talentul dlui N. Ionescu este ironia fină, este mușcătura până la sânge, este apostrofa teribilă și implacabilă. Acest sarcasm inse, la bătrânețile atât de înaintate, s'a prefăcut într'un umor jovial, pe care-l puteai constată din față, din gest, din fiecare cuvânt.”

Nicolae Ionescu a murit în etate de 85 ani. La înmormântare Academia Română a fost reprezentată prin membrii sei din Iași.

În veci amintirea lor!

LITERATURĂ.

O nouă lucrare de dl S. Fl. Marian. Distinsul nostru folklorist, dl Sim. Fl. Marian, membru al Academiei Române, lucrează la „*Botanica populară română*”. Autorul ne-a făcut plăcerea să ne trimită din noua sa lucrare un capitol, o legendă frumoasă și încă necunoscută, căreia îi și facem loc în numărul acesta. „*Botanica populară*” precum ne scrie autorul, va avea o estenziune de cel puțin două tomuri de mărimea „*Insectelor*”. Dsa se adresează prin noi către cetitorii foii noastre să-i dea mână de ajutor la compunerea acestui studiu de mare însemnătate pentru literatura noastră, rugându-i să-i trimită tot felul de legende, datine și credințe despre plantele ce le vor fi cunoscute după nume. Locuința dlui Marian în Suceava, Bucovina.

Academia Română a ținut vineri la 21 ianuarie v. (3 febr. n.) ședință publică. Cu asta ocaziune dl Ion Tanoviceanu, membru corespondent, a vorbit despre „*Neamul Prăjeștilor și al Bucioceștilor din veacul al XVII-lea*”.

O nouă lucrare de Carmen Sylva. „În luncă” noua lucrare a poetei-regine Carmen Sylva, are să apară în curând în traducere românească făcută de dl Țigara-Samurcaș, directorul fundației universitare Carol I din București. Cartea va fi ilustrată cu două aquarele datorite pictorului N. Grigorescu.

Pentru conducătorii institutelor de bani. A apărut la Sibiu: „*Drepturile, datorințele și responsabilitatea membrilor comitetului de supraveghiere*” de Alfred Kormos. Traducere autorizată de Constantin Popp, funcționar la Centrala institutului de credit și economii „*Albina*”. Prețul 1 cor. 50 fileri.

Pentru economi. A apărut la Brașov, în editura librăriei Ciureu: „*Sfaturile cele mai de lipsă pentru prăsierea și folosirea legumelor*” de George Maican învățător. Cu mai multe ilustrațiuni în text. Prețul 24 fileri.

TEATRU și MUZICĂ.

Dela Teatrul Național din București. Luni la 24 ianuarie v. (5 februarie n.) s'a dat o reprezentație extraordinară în folosul Ligei culturale. Serbarea a început cu imnul regal, a urmat o conferență a dlui P. Grădișteanu intitulată „24 ianuarie“. Apoi s'au jucat piesele; „În ziua scadenței“ de Carmen Sylva, „Dumbrava roșie“ și „Coroana lui Ștefan-cel-mare“ de Vasile Alecsandri. În fine s'a cântat imnul „Deșteaptă-te Române“. — Dl *St. Sihleanu*, fostul director general, a fost numit membru în comitetul teatral, în locul dlui Hiottu (?), al cărui mandat a expirat.

Concert și petrecere cu dans în Cluj. Comitetul reuniunii de femei „St. Maria“ din Cluj va aranja la 18 februarie n., cu concursul unor doamne și domnișoare și al tinerimei universitare, concert în „Otel Central“. După concert va fi dans. Venitul curat se va da fondului pentru zidirea bisericii gr. cat. de acolo.

Concert și teatru în Alba-Iulia. Corul bisericii gr. or. române din Alba-Iulia (Maier) cu filiala Mureș-Port va aranja la 6/19 februarie concert popular, după care se va juca „Ruga dela Chiseteu“ comedie populară de Iosif Vulcan. În fine dans.

Concert și teatru în Gales. Tinerimea școlară și adultă din Gales aranjează la 29 ianuarie v. (12 febr. n.) concert popular și reprezentație teatrală. Nl concert vor fi cântări; apoi se vor juca piesele „Șezetoarea“ de Dumitru Lăpădat și „Sărăcie lucie“ de Iosif Vulcan.

Academia de muzică și arta dramatică din București se organizează sub direcțiunea dlui Dimitrie Popovici pe baze noi. Corpul profesoral va fi preschimbat în mare parte și se vor crea cursuri superioare celor dela conservator.

PICTURĂ.

Albumul „Din ornamentica română“, publicat prin dl profesor D. Comșa, în numele Reuniunii agricole române din Sibiu, despre care am dat și noi informațiuni detaiate, atrage din ce în ce mai mult admirațiunea publică. Dl Alexandru Mocsonyi a adresat dlui Comșa o scrisoare, în care zise: „Sunt încântat de minunățiile simțului estetic și artistic al țerancei române. Gust mai fin și mai distins abia se va găsi la vr'un alt popor. Felicit Reuniunea de aceasta lucrare, iar pe dta dle profesor, de executarea acestei lucrări, care e o adevărată piesă de cabinet și prin care v'ați câștigat un merit național neperitor. *Ar fi de dorit ca ornamentica casnică a poporului român să fie cunoscută și streinilor.* De aceea te rog să binevoești a trimite pe spesele mele, dar în numele Reuniunii, al cărui prezident binemeritat ești dta, câte un exemplar din „Albumul artistic“ la vre-un muzeu din Budapesta, Viena, Berlin, Paris și Roma, iar mie aci la Birehiș încă 5 exemplare.“ Aflăm că dintre prelații noștri au comandat din „albumul artistic“ în P. S. Lor mitropolitul Dr. Mihályi 3 și mitropolitul Meșianu 2 exemplare. De asemenea au comandat câte 2 exemplare și anume: institutele noastre „Victoria“ (Arad) și „Cassa de păstrare“ în Seliște, cum și dnii avocați: N. Garoiu (Zernești) și

A. Cosma (Șimleu.) „Albumul artistic“, reamintim, se vinde cu 56 coroane și se poate comandă dela comitetul „Reuniunii agricole române“ în Sibiu.

BISERICĂ și ȘCOALĂ.

Societatea de lectură „Ioan Popasu“ a tinerimei studioase dela institutul teologic-pedagogic diecezan din Caransebeș va aranja la 12 febr. n. o ședință publică. Programa: 1. „Psalmul XXI“ de I. Vorobchievici, executat de corul societății. 2. „Jertfele împăcării“, poezie de G. Coșbuc, predată de Petru Olde cl. c. II. 3. „Cari sunt cauzele, că atât de puțini oameni sunt fericiți și pe ce cale vom dobândi fericirea“, disertațiune de Ioan Surlașiu cl. c. III. 4. b, „Duce-m'ăș“, b, „Dulce cântec de durere“, melodii populare, aranjate de A. Sequens, executate de corul societății. 5. „Păpicașu nașului“, poezie de V. Vlad-Delamarina, predată de George Săcoșan pedagog c. III. 6. „Nebunul“, poezie de G. Coșbuc, prada de Pantelemon Ardelean cl. c. I. 7. „Ceasul reu“, de I. Vorobchievici, executat de corul societății. În fine dans.

Dar pentru biserică. Dna Persida Popescu, neconsolata mamă a reposatului Petru Popescu preot gr. or. în Valiug, mort de curând și dna Ecaterina Sequens, sora reposatului, a hotărît ca în loc de cununii, să ajutore cu 100 coroane biserică din Nicolinț.

Promoțiune. Dl *Emil Sabo*, profesor la gimnaziul din Blaj, a fost promovat la universitatea din Cluj doctor în filozofie.

Limba românească în biserică din Bitolia. Ziarele bucureștene scriu că începând din săptămâna trecută se celebrează în fiecare zi liturghia în limba românească în capela română din Bitolia. Duminecă s'a făcut în capelă o slujbă solemnă la care au asistat conzulul român, inspectorul școalelor și opt sute de persoane. Mulțumită măsurilor luate de autoritățile turcești, grecii n'au mai făcut nici o demonstrațiune. Mitropolitul grec din Monastir a telegrafat patriarhatului ecumenic din Constantinopol, că el (mitropolitul) nu recunoaște noua capelă aromână din Monastir ca biserică ortodoxă și că a excomunicat pe preotul aromân Teodor și pe aderenții lui. Sinodul patriarhatului ecumenic, care în ședința sa din 2 februarie a aflat aceste dispozițiuni de prea riguroase, a pretins dela mitropolitul deslușiri în privința acestor măsuri arbitrare. Totodată sinodul a decis să pretindă dela toți episcopii macedoneni date statistice despre comunitățile bisericesti aromâne, pentru a putea lua dispozițiuni generale contra mișcării bisericesti aromâne.

C E E N O U ?

Hymen. Dl dr. *Ioan Suciu* avocat în Arad și de curând ales deputat pentru dietă, s'a fidanțat în 1 februarie cu dșoara *Mariora Boșca* în Seliște. — Dl dr. *Florentin Mihályi*, avocat în Sighetul-Marmației, s'a cununat la 1 februarie cu dșoara *Carola Hieronymi*, fiica ministrului Carol Hieronymi. — Dl *Vasile Babi*, contabil la institutul „Bihoreana“ din Oradea-mare, s'a fidanțat cu dșoara *Mariți Morariu* din Tiortiu. — Dl *Traian Rațiu*, contabil la banca

„Jiana“ din Petroșeni, s'a logodit cu dsoara *Elisaveta Stanca*, fiica preotului gr. or. Avram Stanca din Petroșeni. — Dl *Ioan Gall*, notar în Secuieu și dsoara *Florica Pop* s'au cununat. — Dl *Mihail Rednic*, absolvent de teologie și dsoara *Gizela Marioara Demeter* s'au cununat la 7 februarie n. în Comârzana.

Conferențe pentru meseriași în Blaj. Aflăm din „Unirea“ că în seria de conferențe literare ce se țin acolo pentru meseriași, dl profesor dr. I. Rațiu a întreținut auditorul aproape o oră vorbind despre trecutul istoric al Românilor de sub coroana sfântului Ștefan. În colori vii și la priceperea tuturor a pus în relief necazurile ce le-au îndurat Românii în decursul veacurilor din partea străinilor; în legătură cu acestea a arătat și luptele pentru libertate prezentând câteva figurii din generația dela 48. Publicul l-a urmărit cu mult interes și l-a respălit cu aplauze; au fost și 3 declamări, toate reușite.

Reuniunile femeștii române din Brașov și a-nume Reuniunea femeilor române și Reuniunea pentru ajutorarea văduvelor sărace din Brașov și Săcele vor aranjă la 12/25 februarie o petrecere de carnaval în stil mare. Se vor jucă doue piese originale românești și trei tablouri vivante. După teatru dans.

Advocați noi. Dl *Iosif de Leményi* a deschis cancelărie advocațială în Cincul-mare. — Dl dr. *Coriolan Steer* ș-a deschis cancelăria advocațială în Tășnad, comitatul Selagiu.

Picnicul tinerimei române din Blaj. Din Blaj primim o invitare foarte elegant tipărită la picnicul ce se va aranjă de către tinerimea română de acolo la 26 februarie n. în sala cea mare a „Hotelului Univers“. Venitul curat este destinat pentru Casina

română și pentru Reuniunea femeilor române din Blaj. Președintele comitetului aranjator e dl Aurel Ciato.

Concertul din Arad, sub președința de onoare a dlor deputați dr. Ștefan C. Pop și dr. Ioan Suciș, despre care am vorbit în nr. trecut, se va aranjă de tinerimea română din părțile aradane joi la 23 februarie n. în sala cea mare dela „Ipartestület“ în favoarea școalei române de fete din Arad. În comitetul aranjator figurează toată tinerimea română de pe acolo. După concert va fi dans.

Bal la Beinș. Casina română din Beinș va aranjă la 19 februarie n. bal în sala ospătării orășenești.

Poșta redacției.

Drei M. C. în S. Pentru numărul acesta a sosit târziu.
Nour. Proză rimată și încă rimată reu.
Knez. Numerele reclamate vi-s'au trimis.
Hateg. Credem că de atunci ați primit nr. reclamat.

Călimdarul săptămânei.

Dumin. Hananiencei, ev. Mateiu c. 15, gl. 4, v. 4.
În vremea aceea intrat-a Isus în laturile Tirului ...

Ziua sapt.	Călimdarul vechi	Călimd nou
Duminecă 30	V., Grig. și Ioan	12 Eulalia
Luni 31	Chir și Ioan	13 Catarina
Marti 1	M. Trifon	14 Valentin
Mercuri 2	(?) Intimp. Dlui	15 Faust
Joi 3	Drept. Simeon	16 Iuliann
Vineri 4	P. Isidor	17 Constanța
Sâmbătă 5	M. Agatia	18 Flavina

Proprietar, redactor respunzător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ALDÁS NR. 14/296 b.)

CONVOACARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Bihoreana“ societate pe acții în Oradea-mare, conform dispoziției §-lui 19 din statute, se invită

la a șesea adunare generală ordinară,

care se va ținea în Oradea-mare la 25 februarie 1905 st. n. la 10 ore înainte de miazăzi în localul institutului.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt următoarele:

1. Alegerea a trei membri pentru verificarea procesului verbal și a trei scrutători pentru actul de alegere.
2. Raportul anual al direcțiunii.
3. Raportul comitetului de reviziune despre esaminarea computului anual, a bilanțului și a propunerilor pentru împărțirea profitului.
4. Stabilirea bilanțului anual și deliberare asupra împărțirii profitului.
5. Fixarea prețului marcelor de prezență pe anul 1905.
6. Determinarea scopului spre care, la propunerea direcțiunii, este a se întrebuiță suma amintită în §-ul 61 punctul f.
7. Alegerea a 5 membri în direcțiune.

Se atrage atențiunea domnilor acționari la următoarele dispoziții din statute:

§ 24. Pentru folosirea dreptului de vot se recere, ca acționarul să fie trecut ca proprietar al acțiilor sale în cărțile institutului cel puțin cu 6 luni înainte de adunare și cu una zi înainte de aceasta să depună pe lângă revers la direcțiunea institutului, respective la locurile designate de direcțiune, acțiunile sale, eventual și dovezile de plenipotență.

Acțiunile depuse la locurile designate de direcțiune se vor luă în considerare numai încât reversul despre depunere, cel mult în ziua premergătoare adunării generale s'a depus la institut.

În legătură cu dispozițiile §-lui 24 din statute, avem onoare a notifică, că în ședința plenară ținută la 24 ianuarie 1905 pentru depunerea, respective primirea acțiilor și edarea documentelor despre

depunere, s'a designat în acest an, respective au fost rugate, institutele Albina, Victoria, Silvania, Economul, Oraviciana, Patria și Timișana.
Oradea-mare, 24 ianuarie 1905.

Direcțiunea institutului.

Debit		Contul Bilanțului				Credit			
		Cor.	fil.	Cor.	fil.			Cor.	fil.
68	Casa în număr			48429	17	1	Capital social		600000
88	Giro C ^o la Banca Austro-Ungară			1571	45	74	Fondul de rezervă		52595
91	Casa de păstrare poștală reg. ung.			200	—	39	Fondul de rezervă pentru perderi		3500
61	Cambii de bancă			1955339	71	85	Fondul de rezervă pentru perderi la efecte		246
70	Credite ipotecare			307857	—	57	Fondul de pensiuine		8369
62	Credite de cont-curent			52389	42	58	Depuneri spre fructificare		1317992
82	Credite pe efecte			7758	—	87	Cambii reescomptate		343466
76	Credite personale			13409	—	69	Depozite de casă		7627
45	Efecte proprii			19592	—	56	Dividende neridicate		1190
47	Imobile			12383	20	79	Saldul intereselor transitoare		25921
25	Mobilier	4952	70			84	Profit transportat din 1903	553	77
	10% descriere	495	27	4457	43	36	Profit net	64329	68
37	Diverse conturi debitoare			2405	20				
86									
				2425791	58				2425791
									58

Debit		Contul profitului și al perderiilor				Credit			
		Cor.	fil.	Cor.	fil.			Cor.	fil.
54	4% interese la fondul de rezervă			2034	04	6	Profit transportat din 1903		553
83	Interese de reescompt			7362	42		Interese:		
65	interese după depuneri			56009	87	66	dela cambii de bancă		151652
31	10% dare după interese de depuneri			5600	99	77	" credite ipotecare		23502
32	Contribuție			13976	10	67	" " pe efecte		693
77	Salare			18149	98	80	" " personale		1042
81	Spese curinte (tipărituri, porto, luminat, încălzit, telefon, etc.)			9695	68	63	" " de cont-curent		2907
28	Chirie			1576	04	16	" capitale elocate la alte institute (70% scut. de dare)		127
41	Marce de prezență			3255	—	35	Proviziuine		1821
48	Descrieri			858	09	75	Venitul imobilelor (scutii de dare)		178
	Profit transportat din 1903	553	77			64	Interese după efecte proprii (scut. de dare)		691
	Profit net	64329	68	64883	45	59	S'a încasat din pretenziuni descrise		230
				183401	66	48			183401
									66

Oradea-mare 31 d^e cembre 1904.

Dr. Coriolan Pap m. p.,
director executiv.

Iosif Diamandi m. p.,
prim-comptabil.

Direcțiunea:

Iosif Vulcan m. p., președinte. Nicolau Zigre m. p., v.-președinte.

Iosif Roman m. p.,
Andrei Horvath m. p.

Moise Nyes m. p.,
Antoniou Palladi m. p.
Iosif Moldovan m. p.

Petru Pântya m. p.
Dr. Nicolau Popovici m. p.

Subsemnatul comitet am esaminat contul prezent și l-am aflat în deplină regulă și în consonanță cu registrele institutului.

Oradea-mare 25 ianuarie 1905.

Samuil Ciceronescu m. p.
Dr. Florian Duma m. p.

Toma Păcaala m. p. președinte

Sava Raicu m. p.

Petru Popeseu m. p.